

NORGES HØYESTERETT

Den 23. november 2006 avsa Høyesterett dom i

HR-2006-01981-A, (sak nr. 2006/1054), straffesak, anke,

A

(advokat John Christian Elden)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

(statsadvokat Kristian Nicolaisen)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Coward**: Saken gjelder beregningen av varetektsfradraget når en varetektsinnsatt etter vedtak av fengselsmyndighetene blir plassert i en avdeling med særlig høyt sikkerhetsnivå.
- (2) A ble ved Oslo tingretts dom 26. januar 2005 dømt til fengsel i 16 år for grove narkotikaforbrytelser, med et fradrag i straffen på 279 dager for varetekt.
- (3) Etter anke fra A og en annen domfelt og fra påtalemyndigheten satte Borgarting lagmannsrett i dom 13. juni 2005 straffen til fengsel i 15 år, mens varetektsfradraget ble angitt til 443 dager. Domsslutningen for A lyder slik:

”A, født 0.0.1974, dømmes for overtredelser av straffeloven § 162 første og tredje ledd første straffalternativ jf. femte ledd, straffeloven § 162 første og annet ledd jf. femte ledd og straffeloven § 162 første og annet ledd jf. femte ledd jf. § 49, alt sammenholdt med straffeloven § 62, til en straff av fengsel i 15 – femten – år. Til fradrag i straffen går 443 – firehundreogfortitre – dager for utholdt varetektsarrest.

Han dømmes til å tåle inndragning av 500 000 – femhundretusen – kroner.

Han frifinnes for tiltalens post I a) og b).”

- (4) A anket til Høyesterett over straffutmålingen og saksbehandlingen. Høyesteretts kjæremålsutvalg besluttet 21. september 2005 å ikke tillate anken fremmet, men

17. august 2006 omgjorde utvalget den første beslutningen når det gjaldt ett spørsmål – ”beregningen av varetektsfradrag for opphold ved avdeling med særlig høyt sikkerhetsnivå ved Ringerike fengsel”. A anfører at han skal ha ekstra fradrag fordi han i lang tid – omtrent ett år – satt på isolasjon i varetektstiden.

- (5) *Jeg er kommet til at anken må føre frem ved at det gis et noe større varetektsfradrag i straffen enn i lagmannsrettens dom.*
- (6) Straffeloven § 60 gir bestemmelser om fradrag i straffen når den domfelte har vært varetektsfengslet i forbindelse med saken. Utgangspunktet i første ledd første punktum er at varetektstiden skal komme til fradrag i straffen – altså fradrag med én dag for hver dag i varetekt. Andre punktum i første ledd gir en særregel for tilfellene der ”frihetsberøvelsen [har] skjedd i fullstendig isolasjon”; da ”skal det gis et ytterligere fradrag som svarer til én dag for hvert påbegynte tidsrom av 2 døgn som den dømte har vært underlagt fullstendig isolasjon”.
- (7) Det første spørsmålet i vår sak er om bestemmelsen om ytterligere fradrag gjelder ikke bare når *domstolen* har truffet avgjørelsen om isolasjon i forbindelse med en varetektsfengsling, men også når isolasjonen, som i vår sak, er bestemt av *fengselsmyndighetene*.
- (8) Ordlyden i § 60 tyder ikke på at det har betydning hvilken myndighet som har besluttet isolasjon i varetektstiden; vilkåret i første punktum, som andre punktum knytter an til, er at ”den dømte [har] vært undergitt frihetsberøvelse i anledning av saken”. Forarbeidene til første ledd andre punktum, som kom inn ved lov 28. juni 2002 nr. 55, drøfter ikke annen isolasjon enn den som er besluttet av domstolen etter straffeprosessloven § 186 a. Men forarbeidene inneholder heller ikke uttalelser om at det er noe vilkår at isolasjonen er besluttet av en domstol. Begrunnelsen for bestemmelsen trekker også i retning av at det er irrelevant hva hjemmelen for isolasjonen er; det som fremheves, er virkningen for den varetektsfengslete, ikke årsaken til isolasjonen. Jeg viser til Ot.prp. nr. 66 for 2001–2002 side 56, der det heter:

”Etter d e p a r t e m e n t e t s syn er det rimelig å gi et ekstra varetektsfradrag ved fullstendig isolasjon. Varetekt i isolasjon er vesentlig mer byrdefullt enn annen varetekt, særlig sammenlignet med varetekt uten noen former for restriksjoner. Departementet er ikke enig i at en særskilt fradragsregel vil virke som en ”belønning av de verste”. Fradraget gis i tilfelle på grunn av den økte belastningen ved å holdes isolert og ikke på grunn av årsaken til isolasjonen. Departementet foreslår på denne bakgrunnen en særskilt fradragsregel for de tilfeller hvor varetekt er utholdt i isolasjon.”

- (9) Tilfellet der isolasjon er besluttet av *politiet*, er behandlet av Høyesterett i en dom i Rt. 2005 side 1718. Høyesterett kom der, under dissens 4-1, til at regelen i § 60 første ledd andre punktum skulle anvendes også i disse tilfellene. Førstvoterende uttalte i avsnitt 10 at verken lovteksten eller forarbeidene etter hans mening gir holdepunkter for å skille mellom varetektsfengsling etter kjennelse av retten og frihetsberøvelse ved innsettelse i politiarrest.
- (10) Etter min mening må det samme gjelde når det er fengselsmyndighetene som har besluttet isolasjonen, slik at regelen i § 60 første ledd andre punktum må anvendes også her.
- (11) Et neste spørsmål er imidlertid hva vilkåret ”fullstendig isolasjon” innebærer for

beregningen av fradraget i vår sak. Dette uttrykket er også brukt i straffeprossloven § 186 a om rettens adgang til å beslutte at den fengslete skal isoleres, og det er forklart som at den innsatte er ”utelukket fra fellesskap med alle andre innsatte”, se Ot.prp. nr. 66 for 2001–2002 side 130. At det er naturlig å legge det samme i uttrykket i de to bestemmelsene, er blant annet forutsatt i Rt. 2005 side 1718 avsnitt 11.

- (12) Forsvareren har argumentert for at hele oppholdet i høyrisikoavdelingen må oppfattes som å være i ”fullstendig isolasjon”. Ut fra de opplysningene som er lagt frem, er jeg kommet til at dette ikke kan legges til grunn. Selv om oppholdet har vært tungt for A, kan store deler av det ikke betegnes som mer enn en *delvis* isolasjon, som ikke gir rett til ekstra fradrag. Jeg viser til en oppstilling fra fengselet, der det er opplyst:

”A hadde adgang til fellesskap med medinnsatte i følgende perioder:

1. Fra den 19.11.2004 – 10.02.2005
2. Fra den 18.02.2005 – 10.08.2005 (fra 23.02.05 fellesskap med inntil 3 medinnsatte om gangen både under lufting og i boenheten)
3. Fra den 01.09.2005 – 06.04.2006 (fra den 01.09.05 fellesskap under lufting, og fra den 17.10.05 også adgang til fellesskap i boenheten. Han ble overført fra høyrisikoavd. til avd. A den 06.04.06, og den 07.04.06 overført til Skien fengsel)

A hadde ikke adgang til fellesskap med medinnsatte i følgende perioder:

1. i perioden 29.09.04 – 19.11.04, dvs. i 1 mnd og 19 dager.
2. i perioden 10.02.2005 til den 18.02.2005, dvs. i 8 dager.
3. i perioden 10.08.2005 – 01.09.2005, dvs. i ca. 20 dager.”

- (13) Bare de periodene da A ikke hadde adgang til fellesskap med medinnsatte – til sammen 78 dager – kan etter min mening betegnes som fullstendig isolasjon. Det tilsvarende ekstra varetektsfradrag på 39 dager. Den nærmere angivelsen av varetektsfradraget kompliseres av at A har sittet i varetekt i hvert fall deler av tiden etter lagmannsrettens dom, og jeg er kommet til at det i Høyesteretts avgjørelse bare bør angis hvilket ekstra varetektsfradrag han har krav på som følge av fullstendig isolasjon.
- (14) Forsvareren har anført at Høyesterett som et alternativ til å øke varetektsfradraget eventuelt kan sette ned straffen. Det er uttalt i Ot.prp. nr. 66 for 2001–2002 på side 130 at retten, om den finner grunn til det, ved straffutmålingen kan legge vekt på belastningen ved delvis isolasjon. Jeg nevner at jeg ikke kan se at Høyesterett prosessuelt er avskåret fra å gå inn på straffutmålingen i vår sak, uavhengig av den begrensningen som er angitt i kjæremålsutvalgets tillatelse til å fremme anken. Etter min mening har imidlertid Høyesterett ikke et tilstrekkelig grunnlag for å vurdere straffutmålingen for A, og jeg peker samtidig på at de forholdene som en innsatt har hatt under varetektsoppholdet, er noe fengselsmyndighetene kan ta hensyn til ved vurderingen av spørsmålet om prøveløslatelse.

- (15) Jeg stemmer etter dette for denne

D O M :

A gis forhøyet varetektsfradrag etter straffeloven § 60 første ledd andre punktum for til sammen 78 dager i fullstendig isolasjon, det vil si et ekstra fradrag på 39 – tretti – dager.

- (16) Dommer **Rieber-Mohn:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (17) Dommer **Tønder:** Likeså.
- (18) Dommar **Utgård:** Det same.
- (19) Dommer **Gussgard:** Likeså.
- (20) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

A gis forhøyet varetektsfradrag etter straffeloven § 60 første ledd andre punktum for til sammen 78 dager i fullstendig isolasjon, det vil si et ekstra fradrag på 39 – trettini – dager.